N^RO 72.

Z Warszawy R. 1792. Dnia 16. Października.

KORRESPONDENT—WARSZAWSKI

DONOSZĄCY WIADOMOŚCI KRAIOWE Y ZAGRANICZNE

We Wtorek o godzinie 10. zrana.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

Z Warszawy dnia 16. Paździer: Delegowani od Konfederacyi Generalney O. N. do Nayiaśnieyszego PANA mieli publiczną dnia 14. tego mies: w przeszłą niedzielę audyencyą, na którą o 11. ranney godzinie w sześcio-konney dworskiey karecie przybyli do zamku. Gdy wchodzili do audyencyonalnego pokoiu, w półtegoż JWW. Marszałkowie Koronni przywitali. Za przybyciem J. K. Mci dał głos JW. Mniszech Marszałek W. Kor: Mówił nayprzód JW. Dambski Wda Brzeski Kujaw: toż Xże Sapieha Wda Smoleński, po którym JW. Załuski ex-Kasztelan Buski, nakoniec JW. Kossakowski Kasztelanic. Odpowiedź od Tronu dali JW. Małachowski Kanclerz W. Koron: a potym JW. Chreptowicz Podkanclerzy W. X. Lit.

JP. Wielhorski ex-Generał-Major woysk Koron: przybył tu do stolicy w przeszły Czwartek.

Xżna Lubomirska Marszałkowa W. Koron: wyjachała dnia 14. tego mies: do Wiednia.

Dnia wczorayszego miał publiczną audyencyą u Nayiaś: PANA JP. *de Hailes* Poseł extraordyn: i Minister pełnomocny Angielski.

Tegoż dnia dawany obiad u Dworu, na którym znaydowali się Delegowani od N. Konfederacyi do Króla Jmci i inni.

Z Brześcia Lit: d. 11. Paździer: JW. Potocki Marszałek Konfed: Gener: Koron: po kilkodniowym w Siedlcach zabawieniu wyiachał do Mińska dóbr JW. Borzęckiego Konsyliarza Konf: Gener: o mil kilka od Warszawy, zkąd na powrót iest spodziewany do Brześcia, a ztamtąd (iak twierdzą) ma się udać do Grodna, gdzie Konfederacya Koronna i Litewska dnia 21. ma swoie sessye znowu rozpocząć, mimo dawnieysze oznaymienie na dzień 12. tego mies: determinuiące.

Z Krakowa d. 12. Październ: JP. Wodzicki Generał-Major Szef Regimentu pieszego drugiego za ordynansem ruszył ztąd na konsystencyą do Łęczny wraz z Regimentem swoim.

Mowa JW. Stanisława Hrabi na Lubrańcu DAMBSKIEGO, *Wdy Brzeskiego Kuiaw: do N.* PANA *od Nayiaś: Konfederacyi O. N. Delegowanego na audyencyi dnia 14. Października miana.*

Gdy się podobało N. Konfederacyi O. N. wybrać nas na Delegowanych do W. K. Mci z powierzeniem nam dopełnienia przepisaney od siebie instrukcyi, w stosunku więc tey

ſtawam z głębokim Majeſtatu Pańſkiego uſzanowaniem, nioſąc pełne żywey wdzięczności W. K. Mci podziękowanie, żeś dobrotliwie przez wyraźny ſwoy Akceſs przychylić ſię raczył do związku teyże generalney Konfederacyi, którą ſzczerze pragnie i równie życzy ſobie, chętnie przyimować zbawienne W. K. Mci rady do ugruntowania i zaſtalenia ſzczęścia Rzeczypoſpolitey, w ſwobodach rządu Republikantckiego ściągaiące ſię, nie mniey zabeśpieczenia trwałości formy rządowey, w związkach z wſpaniałomyślną Monarchinią Roſſyiſką wielką Katarzyną zapewniaiącą wolność, całość i independencyą Narodu naſzego.

A że nowym węzłem N. Konfederacyi O. N. zatwierdzony zoſtał traktat unii z Narodem Litewſkim, raczyſz przeto Miłościwy Krolu, iako z wyboru obu Narodów Berło piaſtuiący, to wſzyſtko z ſwey ſtrony ściśle zachować, cokolwiek rzeczony traktat zawiera względnie udzielności Narodu Litewſkiego, ile że Narod zupełnie zapewnia ſię przeſłanym akceſſem W. K. Mci z przyznaniem tego wſzyſtkiego, co akt Konfederacyi obu Narodow w ſobie obeymuie.

Jako zaś zamiar związku N. Konfederacyi nie ieſt oddzielny od charakteru Narodowego, żadney zemſty i prześladowania oſobiſtego niecierpiący, lecz iedynie dąży do podźwignienia ſwobod Krajowych, które wierność dla Tronu W. K. Mci P. N. Mił: zaręczaią, tak tę oświadczyć uroczyście imieniem generalney Konfederacyi nam przychodzi z włożonego obowiązku inſtrukcyi w Brześciu Lit: pod dniem 14. Mca Września Roku bieżącego wydaney, która będzie złożona przez ręce kollegow naſzych u Tronu W. K. Mci.

Ordynacya Konfederacyi Ziemi Warſzawſkiey dnia 13. Października ułożona.

Konfederacya ſtoſuiąc ſię do Uniwerſału od N. Konfederacyi generalney O. N. w Brześciu Lit: pod dniem 27. Mca Września roku bieżącego wyſzłego, a do ſwey Konfederacyi w dniu 2. Mca Października roku tegoż nadeſłanego i w Xięgi wprowadzonego, oſoby do ſądow Konfederackich *Ultimæ Inſtantiæ* i mieyſce onymże dla Prowincyi Koronnych w mieście Lublinie wyznaczaiącego, a ſądom Konfederackim *Primæ Inſtantiæ* do ſpraw uczynkowych & *Violatæ Securitatis*, dawniey ſądzić dozwolonych, ieſzcze ſprawy choć dawnieyſze *Exemptionis*, *Simplicis Solutionis*, i o prowizye od kapitałow wyderkafowych, dodaiącego, i ſądzić dozwalaiącego, Konfederacya z takowego powodu dawnieyſzą ſwą Ordynacyą podług pierwiaſtkowego Uniwerſału, od N. Konfederacyi wydanego, ułożoną obiaśniaiąc powtórną Ordynacyą w ninieyſzym uſtanawia ſpoſobie, to ieſt:

W Poniedziałek i Srzodę Regeſtr Taktowy.
We Wtorek i Czwartek Regeſtr *Semplicis Solutionis.*
W Piątek Regeſtr Expulsyiny.
W Sobotę Regeſtr Taktowy i *pœnalium.*

Regeſtr *Directi mandati*, iż każdego dnia przy zdarzyć ſię maiącey ſprawie brany[m] będzie, deklaruie.

Gdyby zaś ſprawy w Regeſtrze *Simplicis ſolutionis* odsądzonemi były, więc w dniach temuż Regeſtrowi wyznaczonych, Regeſtr Taktowy brać oznacza.

W dni Piątkowe, iako też na ſeſsyach po obiednich ekonomikę ułatwiać będzie.

Wszyſtkie ſprawy i Process, oraz opłata tak do ſkrzynki ſądowey, iako i dla Piſarza ſądowego, do Konſtytucyi 1726. roku regulowane bydź winny.

Exekucyą processow dawnieyszych ſam JW. Marszałek podpiſywać ma, o którą illacye ſądownie w dni ſobotnie czynione bydź powinny. W ſprawach zaś świeżo zapadłych takowa exekucya zaraz przy wypadaiącym Dekrecie nakazywaną będzie.

Exekucya Processow tak dawnieyszych, iako i teraźnieyszych przez Konsyliarzy expedyowana bydź ma.

W ſprawach inkwizycye wſzelkie i ſkrutynia, przez całą izbę, lub dwoch Konsyliarzy expedyowane bydź maią. A w ſprawach kryminalnych choćby ſtrony od Dekretu nie appellowały, ſam ſąd po approbatę takowego Dekretu ſprawę wraz z inkwizycyami gotowemi do sądu appellacyinego odsyłać będzie.

Sprawy do rozsądzenia przypadaiące *ex actoratu* z terminami dwoch tygodniowemi iuż wyſzłemi przychodzić powinny, a adcytacye *reconventionaliter* wydane, choćby naypóźniey w tych dwoch tygodniach przed przypadnieniem ſprawy zeznane, za doſtateczne uznane będą.

Sessye ſądowe zaczynać ſię każdego dnia o godzinie 9. ranney, a kończyć ſię o godzinie 12. maią, i pod niebytność JW. Marszałka *Primus ex ordine* pod ow czas z znaydiących ſię Konsyliarzy, prezydować ma, a ſessye ſądowe po południu odbywać ſię nie będą.

ZAGRANICZNE.

W kilku Zagranicznych Gazetach znayduie ſię ciekawe dyplomatyczne pismo w iednych-że co' do ſłowa wyrazach, dla wiadomości w oyczyſtym ięzyku tu kładniemy. Są przy tym piśmie noty, iedne mniey, drugie więcey oſtrych pociſkow przeciwko Francuzkiey Rewolucyi wymierzaiące, Czytelnik i ſam bez obcych reflexyi łatwo ſię zdobędzie z pisma tłomaczonego, gdy ie przeczyta, co ma o tym sądzić, do naszego pióra, gdy tylko rys dawać co ſię gdzie dzieie należy, nie zaś albo na podle dzieł iakichkolwiek zdobywać ſię pochwały, albo dodawać naciągane uwagi pełne iadowitego czernidła, wſtrzymuiemy ſię od tłomaczenia not, które są tworem

dowcipow nowiny piszących, *maiąc przed sobą ważnieysze doniesienia*.

W ręce pewnego Człeka, ktory iest przyiacielem porządku, a naybardziey ludzkości, wpadło trefunkiem pismo. To wyszło od Deputacyi Dyplomatyczney Zgromadzenia Narod: Francuzkiego, maiące służyć za *instrukcyą sekretną* Panu *de Semonville* Ministrowi tegoż Zgromadzenia u Porty Ottomańskiey. Dzieło takowe bardzo ważne, rozwiia naywyborniey wszystkie sprężyny nayskrytszey fakcyi panuiącey we Francyi. Słusznie Publiczność o niey wiedzieć powinna. W następuiących zawiera się wyrazach:

Deputacya Dyplomatyczna Zgromadzenia Narod: daiąc odpowiedź Ministrowi zagranicznych interessow na podane sobie do przeyrzenia instrukcye dla nowego Ministra narodowego w Turczech, potwierdza rownie też instrukcye, iako też i to wszystko, co się tylko ściąga do policyi handlu Lewańskiego, i znayduie oraz Ministra układy zgadzaiące się z Dekretami Zgromadzenia Narodowego całe stosowne do tych zamiarów, ktoremi się też Zgromadzenie Narod: rządzi. Deputacya Dyplomatyczna nic w tych okolicznościach nie odmieni. Jey żądanie byłoby, ażeby P. *Semonville* iak nayrychley wyiachał do przeznaczonego sobie mieysca, a chcąc dać mu instrukcye względem składu politycznego powierzonych mu czynności, postanowiła, aby Minister mu źlecił *Imieniem Krola*, co następuie:

W składzie teraźnieyszym Europy względem Narodu Francuzkiego, rzecz widoczna, że się formuie liga despotyzmu Europeyskiego przeciwko wolności Francuzkiey. Ta liga, złączona pod imieniem Koalicyi okazuie w niey część iako essencyalnie czynną, Imperatorową Rossyiską, Krola Węgierskiego, i Krola Pruskiego. Pod temi imionami wiążą się Państwa słabe a nieprzyiazne Konstytucyi naszey. Idzie tu o to, aby rozerwać tę ligę samą przez się, a między iey członkami zbawienne wszczepić rozróżnienie.

Pomoc Państwa Ottomańskiego staie się nam wielce pożyteczna, lecz ta nie może nam prosto bydź udzielona, tego się spodziewać nie powinniśmy, ieden sposob iest ratunku dla nas poburzyć Turka, aby się w mieszał do rozruchow Polskich.

Pan *de Semonville* odbierze kopią wszystkich czynności, których używał Minister Rzeczypospolitey Polskiey u tuteyszego dworu zostaiący dla połączenia naszych ku temu służących śrzodków z iegoż zamiarami. Można i te robotę policzyć między naywyborznieyszemi, która iest ku temuż końcowi przez Pana *de Ste Croix* w Warszawie przedsiewzięta.

Pan *de Ste Croix* iest to wyborny Patryota, o tym niech będzie pewny Pan *de Semonville*, aby się nie lękał tego, że on monarchizmu iest okryty zasłoną, którey za radą naszych przyiacioł Warszawskich wziął na się pozory, aby mogł przez tę umiarkowaney strony powierzchowność łatwieyszy przystęp i większy kredyt sobie u dworu Warszawskiego ziednać.

P. *Semonville* na mocy dekretu wydanego od Zgrom: Narod: weźmie ze skarbu 2. milliony liwrow, które podług żądania ministra dodane będą do sześciu millionow, które wziął minister do rozporządzenia swego.

Użycie tych dwu millionow powinno być obrocone na uięcie w kredytach zostaiących u W. Wezyra i u Reis-Effendego osob, aby ich wciągnąć do dania ratunku żądaiącym Polakom. Część iedna tych pieniędzy obrócona będzie, aby dobrych szpiegow można u ministra mieć Rossyiskiego, u Internuncyusza Cesarskiego, i u Ministra Angielskiego. Albowiem nay większey to rzecz iest wagi, aby sposob myślenia tych ministrow tak nakierować, iżby w interessach Polskich takie przedsiewzięli kroki, któreby się zgadzały z naszemi zamiarami, a to aby w tey koalicyi Europeyskiey związki rozerwać, a razem wiedząc o tym, iakiego iest zdania który minister, ażeby u Porty łatwiey wszystkie interessa działać.

P. *Semonville* ofiaruie W. Wezyrowi w podarunku ieśliby w to potrafił, aby wypowiedziana była Rossyi woyna, 4. fregaty, oraz prochu i armat co można w posiłkach. Co wszystko potwierdzi przez Dekret Zgromadzenie Narodowe. Jeśli Porta będzie potrzebowała officerow Zgromadzenie tych doda, a między innemi Pana *de Kersaint* officera wielkiego szacunku. Ale iak nayrychley dla ratowania Polski ta deklaracya woyny od Turkow ma być uczyniona, aby przymusić Rossyą do poruszenia całey swey mocy. A iako podobieństwo iest uprojektowanego podziału Polski od 3. mocarstw, tak podział ten gdy wszystkie trzy musiałby ściśle połączyć dwory, sprawiłoby to, że my Konstytucyą naszą przez to samobyśmy utwierdzili, albo przynaymniey rozróżnienie wprowadzilibyśmy między rzeczone Potencye.

Niemnieyszey wagi byłoby zgłębić zamiary Porty, czyliby w przypadku dla patryotow, mogących się wydarzyć nieszczęśliwych przypadkow, nie można spodziewać się dozwolenia dla na-

czelników teraźnieyſzych czynności we Francyi, aby znalezli na wyſpach Kandyi i Cyprze ſiedliſka dla ſiebie, i dla wſzyſtkich innych, ktòrzyby tego żądali, ochronę, ieśliby Porta odmòwiła przedaży wyſpy iakieykolwiek na Archipelagu choćby naywyżſzą ceną. Takową przedaż możnaby wyrobić daiąc znaczne podarunki wſzyſtkim Porty miniſtrom, ktòrzyby do tego wpływali.

Oſtrzeżeni wcześnie Patryoci, że wczasie swym znaydą schronienie, oraz pewni, iż ze wſzyſtkiemi okrętami, i całym, który na nie może ſię umieścić naybogatſzym ładunkiem znaydą ucieczkę, zaniosą tam ſkarby nie małe w złocie i srebrze rożnego gatunku, ieśliby tylko wcześnie wiedzieli, gdzie tę bespieczną mogliby znaleść ucieczkę.

Więcey nic nie żądaią Patryoci, tylko ſchronienie znaleść, a iaśnie ſię okaże, że ſtan Francyi, będzie wiecznych kłótni ſtanem, z przyczyny ſakcyi, które tam na zawsze zoſtaną, i że ſzczegulnie tylko dla oczekiwania pomyślnieyszego momentu dla wdania ſię w też rozruchy, pragną mieć Patryoci to schronienie na Archipelagu. Trzeba to będzie wmowić pierwszym z Dywanu Osobom, że bogactwa i ſiły morſkie pomnożone będą, ktòrych mogą na ſtronę Porty użyć nowo przybyli żądaiący ſchronienia mieſzkańcy.

Z Mons dnia 26. Września. Przy odeyściu poczty doniesiono, że Woyſko Xcia Cieſzyńſkiego wſzyſtkie przedmieścia *Ryssel* opanowało, i że Fortecy poddania ſię żąda.

Z Paryża d. 23. Wrześ: Zgromadzenie Narod: przed samym zakończeniem czynności swoich zniosło Maltańſkich we Francyi kawalerow, znakow noſić tego zakonu broniąc, zoſtawiwſzy penſye do połowy dawnieyſzym wynoſzące, dobra zaś ich wſzyſtkie na Skarb obrocone.

Dnia 20. rozpoczęty ziazd Narodowy odebrał od oſtatniego Prezydenta Zgrom: Narodowego Pana *Neuf Chateau* w długiey mowie, powinszowanie. P. *Pethion* z powagą ſtosowną do ſwey doſtoyności odpowiedział. Sala w *Thuilleries* ieszcze nie ſkończona, Ziazd Narodowey odprawuie ſię do czasu tam, gdzie Zgrom: Narod: miewało swe ſessye.

Pod czas naypierwszey Konwencyi Narodowey sessyi P. *Collot d'Herbois* Jakobin wniosł ſkassowanie Kròleſtwa we Francyi. Gdy ſię nikt nie przeciwił, iednomyślność utwierdziła.

D. 22. Dekretowano, aby akta publiczne nie były odtąd podpisywane iak dawniey *Roku 4go Wolności, a 1go Rowności*, ale *Roku 4go wolności, a 1wſzego Rzeczypoſpolitey.*

Po ogłoſzeniu na ulicach przez rożne ſekcye, że Króleſtwo we Francyi ieſt ſkassowane, a na obalinach iego powſtała Rzeczpospolita wolna, dodaie gazeta Narodowa Paryzka, że poſyłane były na piśmie dziękczynienia Konwencyi Narodowey od tychże Sekcyi, ktòre czytał P. *Camus.* Przez takowe głoſzenie po ulicach, twierdzono, iż ſtało ſię wszyſtkich mieysc przez panowanie Krò-low ſplugawionych oczyſzczenie.

Z Bruxelli d. 28. Wrześ: Dziś z rana o godzinie 10. nadbiegł tu do dworu Kuryer od Barona *de Cuerret* Pruſkiey Armii Kommiſſarza, z donieſieniem, że Woyſko Francuzkie od 3. złożonych kolumn Xcia Brunświckiego, Xcia *Hohenlohe*, i Grafa *Clairfait* tak ieſt otoczone, że nadziei nie ma usunięcia ſię, i że iuż ieſt punkt, w ktòrym całe w niewolą doſtać ſię muſi. Prywatne liſty z *Verdun* dnia 25. Września, do tey okoliczności przydaią, że Gener: *Dumourier* kapitulować chce, aby po złożoney broni z Armią ſwoią w środek Państwa Francuzkiego był puſzczony, lecz ſprzymierzone Woyſka na to nalegaią, aby ſię zdał na dyſkrecyą, i aby obiecał więcey w woyſku nie ſłużyć. Oczekuiemy tey ważney okoliczności potwierdzenia.

Z Wiednia d. 26. Wrześ: Poseł Roſsyiſki Hrabia Rosumowſki w tych dniach z Peterzburga miał Kuryera z ważnemi depeſzami, i w tym momencie z tuteyſzym Miniſtrem miał konferencyą. Mniemaią, że te Depesze nie tylko do okoliczności Francyi, ale Polſki ściągaią ſię.

Z Luxemburga d. 25. Wrz: W tym momencie odbieramy wiadomość, że *Reims* i *Chalons* iuż w mocy Auſtryackich i Pruſkich Woyſk zoſtaią.

Biſkup *Chalońſki* ma przez Namur przeiechać, aby tam znayduiących ſię pozbierał ſwoich xięży, i z niemi do ſwego Biſkupſtwa powròcił.

Z Kiowii d. 3. Września. Odbieramy tu pewną i dla przyiacioł ludzkości miłą nowinę, że *armiſtitium* na 4. niedziele ſtanęło między zprzymierzonemi Mocarſtwy, i Francyą.

Z Frakfurtu nad Menem d. 30. Wrześ: Nie prawdzi ſię o śmierci Xcia *de Waldeck*, ktòry poſtradał od kuli armatney pod *Diedenhoffen* w potyczce rękę lewą. Ten Xże znayduie ſię w Luxemburgu, do zdrowia przychodzi, i poſłał do Londynu ſprowadzić sobie ſztuczną rękę, ktòrą ſkoro będzie mógł do uleczonych ciała części przyprawić, niezwłocznie znowu do woyſka wyieżdza.

W Strażburgu znieſienie Króleſtwa, i poſtanowienie

Rzpltey wolney Francuzkiey z naywiększemi obchodzono uroczystości znakami. Odgłos trąb, bicie w kotły, i z potężnych armat po wszystkich stronach niezmierną wesołość roznosiły.

Z Wiednia d. 29. Wrześ: Poczta z Polski z tamtey strony *Kalenbrun* od kilku w maskach osob przeięta. Nie są zabrane ani pieniądze, ani wexle, tylko same listy z Polski, i potym wolno puszczony iest Postylion.

Z Hagi d. 25. Września. O przyszłym Krola i Familii iego losie, ciekawa iest cała Europa wiedzieć, iaki nastąpi. Jak dawniey od d. 10. Sierp: lękano się, aby nie był ich ostatni moment każdy, tak pogłoska teraz coraz się bardziey rozszerza, że pod mocnym konwoiem, nie iuż iako Krol, ale iako prywatna Osoba, gdy Francya za wolną Rzeczpospolitą iest przez Konwencyą Nacyonalną ogłoszona, będzie za granicę do Austryakow odesłany. Tym czasem u Dworow rożnych dzieią się względem nieszczęśliwego Ludwika stosowne do teraźnieyszych okoliczności negocyacye.

W Hadze Minister Cesar: *Stharemberg* podał stanom Notę, w ktorey doprasza się, aby w przypadku fatalnego na Krola ciosu, wszelkie schronienie dla sprawcow pierwszych nieszczęścia zabronione było. Stany Hollandyi na to dały rezolucyą, iż nigdzie w żadnych swych ani Europeyskich Dzierżawach, ani w innych 3ch częściach świata osadach nie pozwolą takowym schronienia. Dopraszano się o toż samo u Dworu Angielskiego. Lord *Grenville*, imieniem tego mocarstwa dał także odpowiedź, że i na Angielskim gruncie dla uciekaiących, ktorzyby się na Krola lub iego Familią targnęli, nie będzie wolne przebywanie.

Z Bruxelli d. 28. Wrześ: Kuryer prosto od woyska Pruskiego tu przybyły, przywiozł wiadomość, że *Chalons* wzięty, i miasto sprzymierzonym woyskiem osadzone. W czasie tegoż Kuryera wyiazdu d. 24. Wrześ: armia Xcia Brunświckiego stała przy wsi *Marchais*, mil 10. od *Meaux*. Można zatym twierdzić, że ku końcowi Września, poniewaz z tego mieysca tylko mil 10. francuzkich iest do Paryża, niemaiąc nic na przeszkodzie, tamże zbliży się. General *Köhler* ma ordynas na czele dwóch regimentow huzarskich wprzody drogę całą ku Paryżowi przeyrzeć, dokąd woysk zbliżenie się sprzymierzonych około 1go Października iest spodziewane.

DODA-